SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 220. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, NOVEMBER 19, 1991. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 19-го ЛИСТОПАДА 1991 Ч. 220. РІК XCVIII.

В Одесі відбулася конференція про південь України

Одеса. — Минулого місяця в Одесі відбулася міжнародна наукова конференція на тему „Культура півдня України", що її організували Республіканська Асоціяція Україністів (співорганізатор Іван Дзюба), Інститут Літератури Академії Наук України, Міжнародна Школа Україністики (співорганізатор Ігор Осташ), Одеський Державний Університет та одеська організація Спілки Письменників України. В конференції брало участь понад 50 доповідачів з України та сусідніх республік, як і з Греції, Німеччини, Британії, Канади та ЗСА.

З Америки доповідали: проф. Патріша Герліґи (з Бравн Університету) про історію Одеси у XIX столітті; Едвард Лазоріні (університет Ню Орлінс) „Дискусія про освіту кримських татар в Росії після 1905 року"; Віктор Остапчук (Гарвардський університет) про „Населення північнозахідного Причорномор'я в другій половині XVII століття за даними Османських реєстрів"; Галина Миронюк (Дослідний інститут історії еміґрації, університет Міннесоти) про „Українсько-американську колекцію як джерело вивчення української культури в діяспорі" та Лада Онишкевич (Пенсильванський університет) на тему „Атенська імперія і грецькі міста на Причорномор'ю".

В. Фокін обороняє економічну угоду

Київ (ПБ УНС, Р. Р.). — Тут у середу, 13-го листопада, відбулася пресова конференція прем'єр-міністра України Вітольда Фокіна.

Як уже інформовано, 6-го листопада за згодою парляментарної більшости В. Фокін парафував договір про вступ України до економічного об'єднання колишніх республік Совєтського Союзу. Частина депутатів вважала, що деякі пункти договору суперечать існуючому законодавству, зокрема декларації про державний суверенітет і конституції України.

Після парафування договору в радіо, телевізії і в пресі, почалося активне обговорення всіх „за" і „проти". Було чимало й критики на адресу В. Фокіна і його становища. Як відомо, Рух видав заяву, яку підписав голова Іван Драч. У заяві сказано, що парафування міждержавної економічної угоди „становить реальну загрозу Україні на шляху її державности", що Уряд України волію зберегти функції колоніяльної адміністрації, а договір не передбачає вирішення економічних проблем, а є насамперед політичним документом, спрямованим на збереження імперії.

На пресовій конференції Фокін зауважив, що переважна більшість закордонних відгуків виявилась прихильною, а в Україні навпаки. Висловив невдоволення критикою економічної угоди) Рухом та УРП, назвав усі звинувачення несправедливими і бездоказовими, висловив певність, що у більшости членів Руху ніхто не питав про ставлення до договору, тому заяву розцінює як особисту думку І. Драча та певного кола його активу.

Заступник голови НРУ Микола Поровський, виступаючи на радіо, заявив, що в договорі немає жодних ґарантій того, щоб зобов'язання достави дерева, нафти, паперу, сировини і запасних частин виконувалися неухильно. Не передбачено відповідальности за невиконання тих чи інших зобов'язань. На думку Поровського, договір має виразно політичний характер, а в одному з найперших розділів його передбчено вести узгіднену політику у сферах інформації, транспорту, грошової, банківської системи, фінансів, податків, ринку, митних правил, тарифу та зовнішньої торгівлі. Після підписання економічної угоди республіки будуть змушені підписати ще й надбудову — політичний союз. Це призведе до знищення суверенітету республік. Природньо, сказав Поровський, що за договором стоять 200,000 чиновників союзних міністерств і відомств, які хочуть зберегти імперію, щоб залишитися при владі. Поровський процитував 41-шу статтю економічної угоди де сказано: „Держави-учасники договору зобов'язуються забезпечити відповідність свого законодавства актам економічної співдружности". Отже, продовжив Поровський, акти економічної співдружности стають над усіма законами, які уже виробив парлямент України. Підписання економічної угоди фактично позбавить республіки тієї законодавчої бази, яка ними уже напрацьована. Україну це

(Закінчення на стор. 4)

М. Бек увійшла до Палати слави

Ленсінґ, Миш. — Тут у столиці Мишиґену відбулася велика урочистість уведення до Палати слави вісьмох визначних жінок із того стейту. Поміж ними була одна українка — відома широко громадянка і політична активістка д-р Маруся Бек. Вона була довгі роки головою Міської ради Дітройту та першою жінкою, що служила на пості мейора Дітройту. Її активність в українській громаді на протязі багатьох років є загально відома та кількакратно відзначувана українською спільнотою.

Д-р М. Бек

Тепер вписали її до Палати слави за її досягнення та вклад в розвиток стейту.

Офіційне введення відбулося під час величавого бенкету, в якому взяло участь понад 800 осіб, між ними 30 українців з Дітройту.

Разом відзначено вісім жінок, яким окремі теплі побажання зложив губернатор стейту Джон Енґлер.

С. Гординський дістав в Україні літературну премію

Джерзі Сити, Н.Дж. — Як повідомляє „Літературна Україна" з 5-го вересня, рішенням Президії Ради Спілки Письменників України літературну премію ім. І. Франка за 1991 рік признано Святославові Гординському. Премію признано йому за переклад „Слова о полку Ігореві", українською і німецькою мовами.

С. Гординський відвідав в тому часі вперше Україну і там його всюди незвичайно тепло та з великою пошаною, відмічуючи його як поета, перекладача, художника, мистецтвознавця, літературного критика і редактора вітали.

В 1990 році у Львові у Видавництві „Каменяр" появилася збірка його віршів із вступною статтею Володимира Лучука під назвою „Святослав Гординський вертається додому". Збірка прикрашена родинними світлинами та численними кольоровими знімками з творів С. Гординського, що заховані були у збірці Миколи Колесси та Музею Етнографії і Художнього Промислу ім. М. Рильського у Львові.

Одночасно із С. Гординським дістав таку саму премію ім. І. Франка, словацький поет Любомир Фелдек за переклади українських поетів, в тому найвидатніший переклад поезій Богдана-Ігоря Антонича „Зачарований поганин".

ВИСТУПИ АНСАМБЛЮ З ЧИКАҐО

Парма, Огайо. — Тут виступить Український Ансамбль Танців та Співу з Чикаґо в суботу, 23-го листопада, о год. 7-ій вечора в приміщенні школи Нормандї. Наступний концерт цього ансамблю відбудеться у Варрені, Миш., в неділю, 24-го листопада, о год. 3:30, в приміщенні школи Воррен Вуд.

М. Чупа виграв вибори у Воррені

Воррен, Миш. (Я. Дужий) — Михайло Чупа, який кандидував на радного міста **Воррен,** третього по величині міста у Мишиґені, виграв вибори і став четвертим з черги радним Міської ради.

М. Чупа — свідомий українець, є особою лагідної вдачі, хоче служити справедливо усім громадянам міста і допомагати тим, які такої допомоги будуть потребувати. Треба радіти, що українська зорганізована громада Воррену, виборці якої віддали свої голоси за М.Чупу, має в його особі представника у міській управі.

Квартет ім. Леонтовича виступить в коледжі Сієна

Гайленд, Н. Й. (О. Б.). — Після дуже успішних концертів в останніх трьох місяцях в авдиторіях високих американських шкіл та по різних українських і американських установах, квартет ім. М. Леонтовича з Києва є запрошений на виступ в католицькому коледжі Сієна. Цей коледж знаходиться в Лавдонвіллі, недалеко Олбані, Н.Й.

Члени квартету: Семен Кобець — перша скрипка, Юрій Харенко — друга скрипка, Володимир Пантелеєв — віольончеля, Борис Девятов — віоля. В програмі твори Моцарта, Тартіні, Шуберта, Лисенка, Леонтовича, Скорика, Філіпенка та американських композиторів, Кирна і Джопліна. Концерт відбудеться у вівторок, 3-го грудня, у Фой Кемпус Сентер, о 8-ій год. вечора.

ТУРНЕ ТЕАТРУ ІМ. ЗАНЬКОВЕЦЬКОЇ

Торонто. — Сюди прибуває на гастролі Львівський драматичний театр ім. Марії Заньковецької. Його виступи відбудуться під патронатом Відділів Конґресу Українців Канади, а влаштовують ці виступи підприємства „Міст" та „Атомік". Турне театру проходитиме по таких містах: Гамилтон, Онт. — 1-го грудня, Торонто — 7-го грудня та два виступи 8-го грудня, Оттава — 13-го грудня, Монтреаль — 15-го та 16-го грудня.

„Допомагайте Україні скільки ваших сил, скільки ваших спроможностей", — сказала М. Мілянович

Джерзі Сиrі, Н. Дж. (Л. Коленська). — У понеділок, 4-го листопада, у просторій залі хмаросягу УНСоюзу, зібралася велика союзова родина — члени Екзекутиви Українського Народного Союзу, працівники Головної Канцелярії УНС, друкарні, адміністрації та редакцій „Свободи" і „Українського Тижневика", щоб попрощати Меланію Мілянович, працівника Рекордового відділу УНС, у якому вона працювала 62 роки, а з цим днем відходила на емеритуру.

М. Мілянович під час прощального полуденку крає торт, пригощуючи ним своїх співтоваришів. Зараз поруч — У. Дячук, головний предсідник УНС, та В. Сохан, головний секретар цієї установи.

Коли глянути було по залі, можна було завважити, що всі оті працівники, які жваво гуторили поміж собою, обмінювались враженнями, це не припадково зустрічні люди, які, „відробивши свої трудодні" незабаром підуть додому, але що багато з них зжились тісно один з одним подіями, що їх звели разом і роками праці. Щоб попрощати Меланію прийшла і довголітні працівники УНСоюзу — емерити — ред. Іван Кедрин-Рудницький Стелла Раєн, Марія Савчак, Люба Лапичак-Лесько, Євгенія Ратич та Ольга і Степан Парубчаки. Прийшли сюди, щоб пережити ще одну подію, ще один фраґмент, вирисуваний на канві союзового життя та й зацікавлені дальшим розвоєм цієї установи та їхніми пеpeємниками праці.

Привітавши присутніх, Володимир Сохан, головний секретар УНСоюзу, звернувшись до М. Мілянович зазначив, що вона на протязі довгих-довгих років була правою рукою усіх головних предсідників, що під час її затруднення займали ці пости. Вона в той час писала листи, заклики, меморіяли, перекладала різні важливі тексти і матеріяли з української мови на англійську. Віддала роки свого життя, своєї довголітньої праці не лиш в побудову УНСоюзу та укранської гро

(Закінчення на стор. 4)

Відбувся Собор УАПЦ Івано-Франківщини

Івано-Франківське (УНІАР). — Тут 30-го жовтня у великій залі Медичного Інституту відбувся Собор представників УАПЦ Івано-Франківської области. На Собор духовенства і мирян Івано-Франківської епархії УАПЦ прибули Єпископ вишгородський і переяславський Антоній, Єпископ чернівецький і буковинський Данило, голова комісії Обласної Ради у справах релігії В. Дерев'янко.

Учасники Собору розглянули питання діяльности УАПЦ в області, підготовви до референдуму, схвалили текст звернення до жителів области. Одностайно ухвалено пропозицію припинити практику почергового та спільного Богослужіння, передати церкви тим громадам віруючих, які складають „більшість" у конкретних населених пунктах, а представникам „меншости" допомогти будувати свої храми.

Відкриваючи Собор, Архиєпископ івано-франківський і коломийський Андрій зауважив, що міжконфесійні проблеми треба вирішувати мирним конституційним шляхом і потрібно показати всім, що віруючі вищі над тими, хто хоче нас нині розсварити.

У прийнятому на Соборі УАПЦ зверненні духовенства та віруючих Івано-Франківщини сказано, що напередодні референдуму та виборів президента України учасники Собору УАПЦ звертаються до всіх віруючих і невіруючих Прикарпаття під час проведення голосування референдуму підтримати Акт проголошення незалежности України.

ДОПОВІДЬ Д-Р Л. ОНИШКЕВИЧ

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка влаштовує доповідь Лариси Онишкевич (Принстонський дослідний центр) на тему: „Прадавні скоморохи, професійні актори чи 'веселі люди' у трактуванні Михайла Грушевського", яка відбудеться у суботу, 23-го листопада, о год. 5-ій вечора в домі НТШ, 63 Четверта авеню, (між 9-ою і 10-ою вулицями).

Пишуть про загадкову смерть Р. Максвелла

Москва. — Газета „Московскіє Куранти" в числі з 9-го листопада висунула припущення, що англійський мільйонер Роберт Максвелл, який недавно загинув у нез'ясованих обставинах на своїй яхті біля Канарських островів, був пов'язаний з людьми, які володіють таємницею закордонних вкладів КПСС. Декілька з них, за офіційною версією, покінчили життя самогубством.

Відомо, що Р. Максвелл мав тісні контакти з кремлівськими лідерами, починаючи з Леоніда Брежнєва і закінчуючи Міхаїлом Ґорбачовим. Максвелл був членом совєтського консорціюму „Дєловой мир", який очолював міністер фінансів Валєнтін Павлов, котрий згодом, вже як голова Ради міністрів СССР, був одним з організаторів серпневого заколоту в Москві. Незадовго до загадкової смерти Максвелла в Совєтському Союзі було оприлюднено списки „фірм друзів" КПСС, які фінансували діяльність комуністичних організацій за кордоном. Серед „друзів" було й видавництво Максвелла. Покійний співпрацював і з каґебістами, які з його допомогою збиралися видавати свій журнал в російській і англійській мовах.

Б. ЄЛЬЦИН ПЕРЕБРАВ ПОВНУ КОНТРОЛЮ НАД ДОБРИВАМИ І ЕКОНОМІКОЮ РСФСР

Москва. — Боріс Єльцин, президент Російської федерації, видав президентський декрет на підставі якого очолюваний ним уряд перебирає повну контролю над природними добривами, зокрема копальнями нафти, вугілля, золота, цинку та інших вартісних сирівців, а також над цілою економічною системою, яка, згідно з його зарядженням, вже почала переходити систематично під контролею спеціялістів, у систему вільного ринку.

Рішення Б. Єльцина не дуже позитивно було сприйняте в Кремлі і президент неіснуючого Совєтського Союзу Міхаїл Ґорбачов і його економічний дорадник Ґріґорій Явлінський виступили з критикою неузгідненого декрету, який фактично цілковито обмежив до мінімуму владу „центру" і підірвав можливості створення всесоюзної економічної спільноти під контролею Кремля, хоч погодженість дев'ятьох з усіх 12 республік на створення такої економічної спільноти, все ще дуже проблематичне, бо тенденції республік до самостійности, без кремлівської зверхности, радше зміцнилися в останньому часі.

Від проголошення урядового декрету Російська федерація зняла майже всю контролю і обмежила до мінімуму митні закони на імпрот товарів з інших республік і з за кордону, дозволила на вільну трансакцію твердою валютою на території республіки і дозволила на евентуальну девальвацію совєтського карбованця у випадку потреби і у погодженні покищо з центральним совєтським банком. Уряд РСФРС почав приймати пропозиції закордонних країн на інвестиції, дозволяючи інкасувати, привласнювати і вивозити за кордон чисті доходи.

У зв'язку з критикою цього декрету М. Ґорбачовим і Г. Явлінським, Б. Єльцин заявив кореспондентам, що навіть нова економічна програма всесоюзного засягу дозволяє поодиноким республікам розпоряджатися своєю економікою з тією тільки різницею, що економічна спільнота визнає одну грошеву систему, якою є тепер в СССР карбованець. Але не зважаючи на цю заяву Єльцина, підкреслення суверенности Російської федерації не сприятиме утворенню нової економічної спільноти, — кажуть політичні й економічні спостерігачі.

Зміна економічної політики РСФСР викликала також критику в інших республіках і за кордоном, особливо в тих країнах, які імпортують нафту і нафтові продукти з Росії тому, що ціни на ці продукти зростатимуть, принаймні у першій стадії економічних перемін. Це спонукає також деякі республіки, зокрема країни Прибалтики і Україну, які плянують незабаром ввести свою власну валюту, позбуватися карбованців більшим закупом потрібних товарів в Російської федерації. Єльцин заповів також підвищення цін на золото, діяманти й інші дорогоцінності. Він заявив, що всі цінні копалини, продукція і магазини зберігання цих дорогоцінностей від тепер будуть перебувати під контролею РСФСР. Це, очевидно, буде ще одним ударом по „центрові", який, згідно із заявою Явлінського, контролює тільки 240 тоннами золота в резерві з усіх 2,050 тонн. Александер Орлов заявив минулого тижня, що взагалі немає жодної резерви золота в совєтському центральному банку. На його думку центральний банк СССР стоїть перед банкрутством, а це означає, що й ціла всесоюзна система немає основ і рації існування, — кажуть знавці й аналітики.

У СВІТІ

КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ Великобританії багато років діставала фінансову підтримку від КПСС. Колишній асистент генерального секретаря партії Рубен Флобер розповів у статті, вміщеній в журналі „Чейнджес", що особисто був причетний до тих фінансових операцій. „Від 1958 до 1979 року я отримував значні суми від КПСС через працівників совєтської амбасади у Лондоні", — пише Флобер.

У ВІЛЬНЮСІ ВІДБУЛАСЯ пресова конференція, на якій генеральний прокуратор Литви А. Павлявскас повідомив, що в республіці виявлено велику підпільну організацію, зформовану з колишніх каґебістів, омонівців і партапаратників. Є підстави вважати, що подібні угрупування діють на всій території Совєтського Союзу. З їхньою діяльністю пов'язане вбивство на митниці у Мединенкаї. Ґенеральний прокуратор сказав, що у висліді обшуків, організованих прокуратурою в ніч на 12-го листопада, було знайдено зброю, а декілька осіб арештовано.

НА ЗАПРОШЕННЯ канцлера Німеччини Гельмута Коля Боріс Єльцин відвідає з офіційною візитою Німеччину 21-го—23-го листопада. В інтерв'ю тижневику „Цайт" Єльцин відзначив, що головна ціль візити — встановлення прямих контактів між Росією і Німеччиною, передусім у ділянках економіки і сільського господарства, науки, техніки і культури.

ЦЮРІХСЬКА ПОЛІЦІЯ викрила міжнародну мережу торгівців ураном, який потрапив на Захід нелеґальним шляхом із Совєтського Союзу. Арештовано сім осіб, конфісковано 29 кілограмів радіоактивної речовини.

11-ГО ЛИСТОПАДА зі службового приміщення невідомі особи викрали декана Чечено-Інґушського університету проф. Канкалика. Проф. Безлієва, який намагався захистити свого колеґу, було тяжко ранено і він помер у лікарні. Чечено-Інґушський парлямент зробив заяву, що ця злочинна акція — справа рук КҐБ.

ВХОДІ СУДОВОГО процесу проти колишнього колюмбійського диктатора і торгівця наркотиками Мануеля Норієґи виявилося, що „колюмбійські барони", тобто великі торгівці кокаїною, плянували вбивство Норієґи. Один зі свідків заявив, що міжнародний терорист Карльос, відомий під псевдонімом „Орел", плянував вбивство, яке він не міг здійснити його через втручання розвідчих чинників ЗСА. Серед зацікавлених вбивством Норієґи називається лівійський полковник Муаммар Каддафі.

НА ПІВНІЧНОМУ ЗАХОДІ Росії створюються митні пункти, щоб заборонити вивіз товарів масового попиту і різної сировини з Росії до Естонії.

У СХІДНІЙ ЧАСТИНІ Німеччини продовжуються неонацистські виступи і терористичні акції проти чужинців. Банди „голених голів" вривалися у вівторок, 12-го листопада, до мешкань в'єтнамських робітників і грабували їх, завдаючи членам родин жорстоких побоїв.

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ Джордж Буш запросив в „гості" прем'єр-міністра Ізраїля Їцака Шаміра. Їхня зустріч повинна відбутися 23-го листопада у Вашинґтоні. Головною темою розмови будуть справи дальших заходів мирової конференції для справ Близького Сходу, започатковані в Мадриді, Еспанія. Вашинґтон зацікавлений думкою ізраїльських офіційних чинників, бо від цього залежить, які будуть перспективи миру на Близькому Сході в майбутньому. Після розмови з Бушем, Ї. Шамір відвідає ще Лос Анджелес, Бостон і Балтімор де зустрічатиметься з місцевими жидівськими громадами і офіційними чинниками міст.

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ вирішила на пленарному засіданні 14-го листопава закрити до кінця цього року банк, який існує на Капітолі з непам'ятних часів виключно для вигоди конґресменів. Рішення запало після скандалу і перевірки чеків, які не мали покриття і якими розплачувалися конґресмени. Всі інші банки накладають кару на таких клієнтів, але „особистий банк конґресменів" дивився на цю справу крізь пальці поки задовження не досягло 300,000 дол. Після того керівники банку створили комісію, яка запропонувала зліквідувати банк.

ПРЕДСТАВНИКИ генеральної прокуратури ЗСА подали до загального відома обвинувачення проти двох лівійців, які організували і здійснили терористичний акт проти пасажирського літака „Боінґ-747" компанії „Пан Амерікен", якого вони підірвали в повітрі. У випадку, як відомо, загинуло 270 осіб, пасажирів і обслуги. Літак впав коло місцевости Локербі в Шотляндії. Від катастрофи постраждали ще 11 осіб на землі. Терористи закупили алюміньову скриню, у яку вложили бомбу великої вибухової сили разом з валізкою і запечатали скриню. Розривна бомба була приготовлена у Швейцарії і продана лівійським терористам.

У МАЛІЙ МІСЦЕВОСТІ, Роял Овк, в Мишиґені трапилася трагедія. Аґентство Ассошіейтед Пресс інформує, що психічно незбалянсований осібняк, колишній робітник місцевого поштового відділу, придбавши автоматичну зброю, прийшов з нею на пошту і відкрив вогонь по присутніх. У висліді стрілянини загинуло три особи і сім були поранені. Серед забитих є керівник поштового відділу. Останню кулю злочинець Томас Мек Ілвейн випустив собі в голову і важко себе поранив.

ЗГІДНО З ПОВІДОМЛЕННЯМ газети „Вашинґтон Пост", дві балерини совєтського Кіровського театру, Александра Колтун і Жанна Сєніцина, зустрівшись 14-го листопада з представниками Служби іміґрації і натуралізації ЗСА, попросили надати їм політичний азиль. „Ми обміркували усі можливості їхнього залишення в цій країні, але політичний азиль видає тільки Державний департамент і до нього вони мусять звернутись з цією справою", — заявили представники іміґраційної служби.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Розумні поради

Проф. Збіґнєв Бжезінскі польського роду, колишній дорадник президента Джиммі Картера у справах крайової безпеки, є першорядним знавцем історії Східньої Европи, зокрема проблематики України, завжди приязний українцям. До речі — це він, Бжезінскі, перевів був за президентури Джиммі Картера виміну одного арештованого каґебіста за Валентина Мороза, який тоді карався в ҐУЛаґу, зорганізував його переїзд до Америки і тут передав під опіку тодішньому головному предсідникові УНСоюзу д-рові Іванові Флисові. За неперевіреними інформаціями був недавно в Україні і не виключено, що переведені там розмови причинилися до появи великої його статті.

У ,,Ню Йорк Таймсі" з неділі, 10-го листопада, Бжезінскі ставить на одну дошку процес перетворення Европейської економічної спільноти в політичну єдність Західньої Европи з українським визвольним рухом. Дуже оптимістично передбачає, що референдум 1-го грудня цього року в Україні затвердить рішення Верховної Ради України про її самостійність. Радить американській державній верхівці перевірити свою закордонну політику з більшим і кращим пристосуванням до згаданих змін в Европі. Закидає непослідовність у відношенні до Західньої Европи. Мовляв, Америка хоче бачити сконсолідовану демократичну Европу, але боїться її політичної інтерґрації. Вашінґтон дорікає Західній Европі, що вона замало дбає про власну безпеку, але ставиться критично супроти рішення Франції і Німеччини, щоб створити европейську армію.

Закордонна політика Вашінґтону — говорить Бжезінскі — наче принципово підтримує існування займанницьких великодержав з їхніми центрами, легковажучи собі відосередкові рухи поневолених народів. Бжезінскі не бачить ніякого лиха у постанні в Европі національних держав, які дотепер були частинами штучних державних зліпків з ворожими їм центрами — це стосується однаково України й інших поневолених народів у колишньому Совєтському Союзі, як Хорватії і Словенії, силуваних залишитися під верховодством сербів в Юґославії. Бжезінскі закидає теперішній державній верхівці у Вашінґтоні — не називаючи ніякого прізвища — що вона наслідує заскорузлу й анахронічну політику англійських консерватистів з часу існування в Англії поділу політичного світу на ,,торів" і ,,віґів".

Такий скорочений і власними словами переповіджений зміст цієї рідкої в американській публіцистиці статті колишнього члена американського Уряду, — з таким прихильним відношенням до України. На превеликий жаль треба висловити глибокий сумнів, чи ця (і їм подібні інші голоси преси) вплине на зміну становища президента Джорджа Буша і його державного секретаря Джеймса Бейкера. Хоча вони не мрійники, а реалісти чи, може, й прагматисти, проте занадто глибоко вросли в їхній світогляд теорії про великопростірний господарський обшир та про політичну стабільність, ґарантовану тільки існуючим геополітичним станом, з одним державним центром та автономією для складових частин. Ми не знаємо механіки діяння американського державного апарату на верхів'ях — у Білому Домі та Державному департаменті. ,,Ню Йорк Таймс" — поважна газета. Але є їх в Америці більше. Який вплив мають засоби масової інформації на реальну політику Уряду, коли вони обмежуються до спорадичних відокремлених голосів без якогось масового вияву. Реалізм у політиці каже рахуватися з силою. Тому треба повторити не раз уже сказане: коли український нарід викаже свою силу не тільки своїм числом населення і гаслами, а своїм організаційним хистом, своєю внутрішньою солідарністю, своєю вірністю самостійницькому ідеалові і вірністю принципам демократії — то воно продиктує закордонній політиці ЗСА зміну. Одна, дві, десять чи сто статтей ледве чи це зроблять.

УКАЗОМ ПРЕЗИДЕНТА Молдови Мірчі Снігура зброя, набої, воєнна техніка, які належали військовим частинам, що дислькувалися на території республіки, оголошені власністю Молдови.

Василь Маркусь

ЗАУВАЖЕННЯ ДО ДЕЯКИХ ДІЯСПОРНИХ ІНІЦІЯТИВ

В обличчі подій історичного значення в Україні, цілком зрозуміло, що й українська діяспора бажає причинитися до їх успішного завершення на користь незалежности України. Від початку нових драматичних процесів кожен, кому дорога доля нашого народу в Україні, намагався зробити щось корисного для цих процесів. Чинили це установи, окремі групи, як також люди індивідуально, що свідчить добре про нашу громаду. Допомога Україні є справою всієї громади, а не тільки політичних груп, академічних кіл чи лікарської професії (наприклад, допомога жертвам Чорнобиля), як дехто хотів би твердити, мабуть, відсуваючи з себе хоч мінімальну відповідальність щось зробити на своєму місці і своїми, хоч би й обмеженими засобами.

Ото ж, погодимося, що кожен не лише може, але й повинен дечим допомогти україні в цю вирішальну хвилину. Кожну розумну акцію слід привітати і, цілком певно, всі ці наші спільні заходи, ініціятиви можуть чимось допомогти великій справі. Справді бо, як каже латинська сентенція, ,,gutta cavat lapidem non vi, sed semper cadendo" (,,краплі пробивають камінь не силою, а тим що постійно капають").

I.

Такі заходи робилися й давніше, як наприклад, допомога дисидентам, збирання підписів на захист людських прав в Україні, а останньо акція за признання Америкою України тощо. Такими є акції допомоги в усуненні наслідків чорнобильської катастрофи, політична допомога Рухові, висилання книжок на Україну, релігійної літератури, комп'ютерів до шкіл, друкарської техніки і таке інше. Прекрасну працю в цьому відношенні робить пастор Ярослав Шеп, що майже індивідуально зробив багато в допомозі українським установам і людям, насамперед з неукраїнських джерел.

Хотілось би тут дещо сказати про дві останні ініціятиви дуже подібного характеру. Напевно чимало українських установ і людей дістали заклик від Інституту Нестора з Каліфорнії (це приватна ініціятива людей українського роду, які від довшого часу бажають зробити щось доброго для України). Цей інститут (подружжя Т. і Д. Городиських) закликає українців і неукраїнців масово звертатися до Президента ЗСА та до законодавців про визнання Америкою України. Для цього розроблено цілу схему акції, подано зразки текстів листів чи телеграм, адреси конґресменів в кожному дистрикті, сенаторів по стейтах, щоб наша громада в черговий раз пробувала ,,розбити" американську офіційну стіну мовчанки й іґнорації. Майже одночасно з бюра УНСоюзу у Вашінґтоні вийшли заклики подібного змісту, щоби дослівно ,,бомбардувати" Білий Дім і Капітоль з домаганнями визнати Україну незалежною державою, як тільки буде відомим референдум в Україні 1-го грудня. Гадаю, що обидві ініціятиви є добрі, і людям, що вийшли з цим треба допомогти. Зрештою, подібно ми діяли в минулому, можемо робити тепер індивідуально та як організована громада. Це нікому не пошкодить, а тільки допоможе!

Але є ініціятиви, котрі в'яжуть із собою ширшу громаду і мають загальні добрі або недобрі наслідки. Тільки організована громада може братися за дії, котрі матимуть такий чи інший ефект для української спільноти в цій країні або ширше. ,,Ініціятивні" чи ,,ад гок" комітети можуть поставати, щось робити, але люди — ініціятори повинні пам'ятати, що за такі ініціятиви, зокрема коли вони потягають за собою загальноукраїнські наслідки, треба відповідати. Такі ініціятиви треба узгіднити із репрезентативними інституціями, треба мати підтримку організованої громади або, принайменше, більшости.

Бажаємо говорити відкрито. Недавно розповсюджено серед окремих людей в Америці, а головно через наші парафії, заклик, щоб українці в діяспорі взяли участь в референдумі на користь незалежної України. Ініціятивна група, що складається, як написано у супровідному листі, із провідних юристів, професіоналістів, діячів діяспори, твердить, що таке ,,голосування" людей із діяспори буде щось у роді ,,абсенті баллотінґ", кореспонденційна участь людей за кордоном у своїх національних виборах.

Закінчення буде.

Володимир Барагура

ДЕРЖАВНІСТЬ УКРАЇНИ — ДРУГА СТОРОНА МЕДАЛІ

В історичній розгрі такого ґрандіозного маштабу, як здобуття суверенної, незалежної держави після кількох століть поневолення, треба станути на твердий, реалістичний ґрунт і критично та холодно розглянути всі можливості — позитивні й неґативні. Бо кожна проблема має ,,дві сторони медалі".

Досі серед нашого громадянства в Україні та поза її межами майже виключно панує евфорія й оптимізм. І це одна сторона медалі.

Але, щоб уникнути розчарування і не попасти в розпач, відчай та зневіру, треба взяти до уваги теж другу сторону медалі цієї самої проблеми — можливості частинного неуспіху, а то й повної невдачі.

Не зважаючи на повільне розчленування і розпад дотеперішньої російської імперії в виді СССР, є деякі поважні побоювання, що цей твір, хай і штучно, відродиться в новій , хай і менш загрозливій формі як досі.

Проблема лежить в тому, що й Росія й. т. зв. західній світ у формі ,,групи 7" під проводом ЗСА, мають спільний інтерес зберегти її цілість, хоч причини до цього різні. Ціллю Росії є передусім зберегти імперіялістичну великодержаву, що за твердженням її творців формувалася тисячу років. Друга ціль — це життьові, зокрема економічні моменти. ЗСА й західні потуги керуються власними інтересами — легше мати до діла з однією великодержавою, зокрема в ділянці економіки. Друга, це важливіша причина, мати сильне забороло перед китайським велетнем, який не тільки зберігає комуністично-тоталітарну ідеологію й практику диктаторського правління, але й посідає атомову зброю.

Тому недаремною була поїздка президента Буша до Москви й до Києва, щоб напутити Леоніда Кравчука й провід України на шлях оновленого союзу з Росією. Також недармо президент Буш запросив Росію до співпраці в мирному полагодженні довголітніх розходжень поміж країнами Близького Сходу зокрема Ізраїля, арабів і палестинців. Як подали засоби масової інформації, крім акції позитивної розв'язки поміж народами Близького Сходу, оба лідери обговорювали ще й інші проблеми, зокрема збереження колишнього СССР у новій формі. Недармо президент Буш звертається до центру й величає Ґорбачова ,,президентом". Недармо Ґорбачов в одній своїй заяві запевнив, що, не зважаючи на відмову України ввійти у склад союзних держав, вона таки підпише акт об'єднання в мілітарній, атомовій, економічній та зовнішньополітичній ділянках.

В Україні є загальний погляд і в колах Л. Кравчука і національно-українських колах, що референдум за самостійність вийде корисно і що в виборах місце президента здобуде Л. Кравчук, не тільки як найбільш кваліфікований на цей пост, але й з уваги на його орієнтацію на союз з Москвою, бо матиме підтримку своїх однодумців-комуністів, які після розв'язання партії далі існують і діють та мають у своїх руках більшість ключових позицій в адміністраційному секторі Україні, навіть у Галичині.

Після відбуття референдуму й здобуття посту президента Л. Кравчук може почати говорити іншою мовою, як досі, бо в країнах під совєтською окупацією поняття ,,самостійність", ,,незалежність", ,,суверенність", ,,демократія" мають інше значення, як у західньому світі. Те саме з плутаниною ,,національний" і ,,націоналістичний". Цими поняттями й визначеннями жонґлюють на терені колишнього СССР мов циркачі м'ячиками.

Хоч тут і там на Заході поширювалася чутка, буцімто дорадники президента Буша й сам він вагаються, чи станути по стороні центру, чи окремих держав, які проголосили незалежність, та насправді ЗСА й ,,група 7" не визнають акту проголошення самостійности й економічними санкціями змусять Україну й інші республіки прийняти концепцію Ґорбачов — центр — Буш — західні великодержави. Бо визнання України Польщею чи Мадярщиною не матиме питомої політичної вагомости.

Існує можливість, що ЗСА та інші великодержави скличуть усі республіки колишнього СССР до розмови з центром за спільним столом, бо тепер настав час ,,мирної, безкровної революції" та договорів за допомогою діялогів, як це діється на Близькому Сході.

На таку можливість мусимо бути приготовані, бо могучі цього світу мають у руках жахливу зброю — не танки, літаки, атомові бомби, а різні міжнародні економічно - фінансово - монетарні установи, без допомоги яких жодна новопостала держава не зможе не тільки існувати, але навіть ,,стануги на ноги". Одне словечко ,,ми вас не визнаємо" стане для новонародженої держави присудом смерти.

Роман Левицький

Небелиці Діда Паляниці

Пам'ятаєте мене?

Чи ще пам'ятаєте мене, Діда Паляницю? Чи пам'ятаєте мене, старого бандуриста, що як той Шевченків Перебендя старий-сліпий, вештався усюди. Чи пам'ятаєте мене, диригента церковних хорів в Ню Йорку в Елизабеті, в Перт-Амбою? Гей, чи ще пам'ятаєте мене, учителя гри на бандурі на Союзівці, в Музичному Інституті в Ню Йорку, в Нюарку, в Народному Домі в Джерзі Сиտі, при Школі Українознавства в Бавнд Бруку, в Виппані, в Перт Амбою? Чи пам'ятаєте мене, дорогі читачі ,,Нашого голосу" вашого фейлетоніста Батога? Чи пам'ятаєте мене, керівника більших і менших ансамблів бандуристів, що з ними я вештався скрізь по Америці і Канаді з виступами на академіях, фестивалях, бенкетах? Чи вже забули мене, диригента молодечих і шкільних хорів на Союзівці і на Сумівці? На вишкільних таборах під час вакацій було вас в таборовому хорі і понад 150 хористів... Чи пам'ятаєте мене, довголітнього ,,М-Сі" (по-американськи, а по-українськи ,,Розважайла і Заповідайла" під час вакаційного сезону на Союзівці? Чи ще пам'ятаєте мене, дорогі моєму серцю, капеляни славної Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка? Чи пам'ятаєте мене, друзі-хористи, хорів ,,Ватра", ,,Думка", збірних хорів у Філядельфії і в Ню Йорку?

І з вами я співав. Було колись... А чи пам'ятаєте мене, диригента метрополітального хору Ліґи Української Молоді при УНС? Чи пам'ятаєте мене українські оперні компанії в Ню Йорку під керівництвом невтомного Левка Рейнаровича і такої ж оперної компанії під керівництвом чудової солістки-примадонни Галини Андреадіс?... Чи пам'ятаєте мене, дорогі бандуристи Школи Кобзарського Мистецтва, як я зі своїми хорами ,,Боян" з Елізабету і з Перт Амбою разом з вами співав і цим дав вам поштовх, щоб і ви усі також співали, а не лиш тільки грали на бандурах. З того вийшов згодом у вас прекрасний мішаний ансамбль ,,Гомін степів". — Чи пам'ятаєте мене, милі мені хористи церковного хору церкви Пресвятої Богородиці в Норт Порті на Фльориді? Я не забув про те, що я вам обіцяв вернутися до вас... Чи пам'ятаєте мене, молоденькі чудові актори Студії Мистецького Слова під керівництвом Лідії Крушельницької, як з вами я виступав на сценах в ролі кобзаря? Чи пам'ятаєте мене, парафіяни з Елизабету, з Перт Амбою, з Картерету, з Ню Бранзвику, з Нюарку як я співав у ваших церквах на вінчаннях, на похоронах, на Молебнях, на Літургіях?...

Забули... Не дивуюся. Це все відбувалося протягом більше як 40 років мого буйного життя на вільній землі Вашінґтона.

Одначе не забули мене студенти музики при стейтовому коледжі в Юніон, Н. Дж., званого Кін коледж. Оце прийшли вони відвідати мене у шпиталі, в якому я лежав після операції відкритого серця. Прийшли разом зі своїм диригентом, музичним керівником департаменту музики цього коледжу. Додати мушу, що він каліка, прийшов на милицях. Ох, якже ж він мене до глибини мого ,,відкритого серця" зворушив!

,,Ми прийшли відвідати тебе, дорогий Романе, і принесли тобі стрічку з останнього нашого концерту. На стрічці є і твоє сольо української пісні ,,Мавка" в супроводі бандури... Я слухаю в радіо і читаю в пресі про твою Україну і радію разом з тобою, що вона виборює собі свободу і незалежність" і згадав я як при першій зустрічі з ним, чотири роки тому назад, при перевірці мого голосу він запитав мене, а на якому музичному інструменті ти граєш? — На бандурі, відповів я. — А це що за інструмент? — Український, відповідаю. — Яка є українська музика? Ніколи не чув про таку.

Тепер він ще додав до своєї балачки таке: ,,Ми почали виучувати співати українською мовою композицію, яку ти дав мені перед вакаціями, але без тебе нам воно не йде і ми відклали її покищо набік, чекаємо аж ти повернешся знову до нас після видужання".

Прощаючись зі мною, студентка, приступивши до мене, подала мені руку і сказала: ,,Я тебе люблю, Романе", а після неї всі інші точно повторили те саме.

О, який же це цілющий бальзам для пораненого людського серця, серця, що є символом любови... З цієї хвилини я став швидко видужувати.

СЕРБІЯ І ХОРВАТІЯ згодилися на введення в Юґославію мироносних сил ООН. Хорватія закликала до цього від самого початку конфлікту, однак сербський президент Слободан Мілошевіч виступав проти. Досі було порушено 12 угод про припинення вогню.

Марія Храплива

ХАРКІВ І СИНСИННАТІ — ПОРІДНЕНІ МІСТА

Група мешканців міста Синсиннаті у стейті Огайо створили комітет поріднених міст 1988 року й вибрали Харків, який вони назвали ,,Kharkov Russia", через подібності зі своїм містом щодо положення, клімату, вищої освіти, промислу й ін. Відносини між цими двома містами мали відбуватися в ділянках культури та громадських справ. У місцевій пресі появилися повідомлення про це і про приїзд до Синсиннаті першої групи делеґатів із Харкова. У Синсиннаті живе три родини українців: Мельники, Білецькі й Месси й вони відразу рішили, що мусять ,,відвоювати" Харків для України. І так: Оксана Мельник, Лариса Білецька й Олена Месс, вдягнені у вишивані блюзки, пропхавшись через гурт людей, що прийшли вітати гостей від міста, привітали їх за українським звичаєм хлібом і сіллю. Щойно тоді всі довідалися, що існують в місті українці й вони твердять, що Харків — це українське місто. Домаганнями до преси наші родини добилися до того, щоб писали Україна, а не Раша, коли говорять про Харків.

За два роки взаємних відносин багато дечого змінилося. Люди, що приїжджають сюди, відгребують українську мову й говорять нею, одні гладко, інші з трудом. Навіть признаються, мовляв, вони на це приїхали до Америки, щоб навчитися по-українськи. Українці Синсиннаті запрошують і гостять у себе кожну з тих груп, а також приєдналися й знайомі з недалеких міст стейту (Осадци, Перейми, Жизномирські, Кохани) і разом влаштовують українські вечори. Ті зустрічі із земляками є незвичайно сердечні, часто зі співами і музикою. А приїжджало вже багато груп: співаки, танцюристи, школярі та групи професіоналів: екологів, архітектів, лікарів, адвокатів, членів управи міста, включно з мером і його заступниками — керівниками різних ділянок адміністрації міста та округи. Вони мешкають при українських, а також при американських родинах і лиш одиниці з них знають дещо по-англійськи.

Справи, які цікавлять членів управи Харкова, є широкого маштабу й торкають усіх ділянок управління. Наприклад голова комісії для суспільних справ інтересувався адміністрацією безробітних і оглядав приміщення для бездомних . Депутати Міської Ради стараються навчитися метод у зв'язку з переходом на вільну економію та модерну адміністрацію установ. Економіст д-р Зіновій Мельник стає тут у пригоді своїм знанням і досвідом. Цих кількоро українців у Синсиннаті мають повні руки праці, відбувають конференції, інтерв'ю із пресою й телевізійними станціями, зустрічі із щораз то новою групою приїжджих, постачають транспорт і є стало до диспозиції, як перекладачі. Зате місцеві часописи на перших сторінках інформують докладно читачів про події у зв'язку з Харковом і поміщують відповідні знімки. Наші жінки роз'їжджають по школах та інформують про Україну, її окремішність від Росії та її символіку. Оксана Мельник і Лариса Білецька зладили й видали книжечку з українськими приписами й гроші з продажу їх йдуть на комітет Харків-Синсиннаті.

Теж і від Синсиннаті до Харкова їздило багато груп. Незвичайне враження викликає там, коли почують, що хтось від американських гостей представляє себе українською мовою й не розмовляє. Це прямо ошоломлює їх і люди обступають і допитуються, як це можливо, що на чужині не цураються, а плекають рідну мову й звичаї. О. Месс є членом комітету культури й зв'язковою між цими двома сестричними містами. В складі делеґацій вона їздила два рази до Харкова. Теж їздив туди Ярослав Білецький, як спеціяліст у справах бизнесу. У Харкові вони обоє давали інтерв'ю до преси, в радіо й телевізії.

Треба подивляти теж і американців, які входять у склад комітету поріднених міст, що їм не спрlooкрилося вкладати працю, збирати фонди від підприємств і між людьми на покриття коштів переїзду, возити й знайомити харків'ян з містом та постачати помешкання на час їхнього перебування. Члени комітету набралися цілковитого довір'я до цих кількоро українців у місті й д-р Мельник є тепер головою комітету сестриних міст і знаною особовістю в місті. Американці численно приходять на виступи наших артистів, а одна відома американка зі Синсиннаті відвідала Харків, а згодом зладила власним коштом відео-касетку про історію й культуру України для загального розпродажу й пропаґанди.

До О. Месс звернулася одна харків'янка, мама хворого на рака хлопчика, щоб вистаратися для нього можливості лікування у Синсиннаті. Ніхто, однак, із лікарів, ані шпиталів не хотів взяти на себе безплатного лікування. Шукаючи порятунку й поради, О. Месс звернулася до Надії Матківської та ця розмова з нею відкрила нові горизонти. Хлопця направили на лікування у Львові, а в Харкові Н. Матківська і так плянувала влаштувати шпиталь для дітей, а зокрема для дітей Чорнобиля. Синсиннаті мав би зробити все, що потрібне для цього. Немала це річ! О. Месс приготовила пресову конференцію й стрічу з лікарями й Н. Матківська могла їх переконати у цій великій гуманітарній потребі. У Синсиннаті Н. Матківська стрінулася з посадником Харкова, який, хоч росіянин, виїмково прихильно наставлений до українських справ. Він запевнив її, що колишній партійний шпиталь буде до диспозиції для цієї цілі. При найближчій запланованій візиті обидвоїх подружжя Матківських є вся надія, що вивінування шпиталю піде в рух і літак ,,Мрія" приземлиться теж і в Синсиннаті й Харкові.

Українці міста Синсиннаті зайняли розумну поставу до відвідувачів із Харкова, хоч між ними є дуже різні люди і всі спершу говорили лиш по-російськи. Виїмок є члени ,,Руху", але із них лиш деякі побували у Синсиннаті. Будучи на одному із прийнять у Синсиннаті, я мала нагоду приглянутися й розмовляти з членами групи архітектів з Харкова. Всі крім одного говорили свобідно по-українськи. Вони були одверті в розмові й я багато довідалася про харків'ян. Дуже багато із них є з мішаних подруж. Ті, що ходили до школи на селі, зберігали знання рідної мови, а ті, що виростали у місті, ходили до російських шкіл і хоч навіть обоє батьки є українського роду, не знали своєї мови, лиш недавно її навчилися. Всі вони заінтересовані переважно лише матеріяльним забезпеченням Харкова й може ще харківської области. Відчуття приналежности до української нації є для них нове й неокреслене поняття. Чи будуть голосувати за чи проти незалежности України? Один сказав прямо, що він є проти цього, мовляв, Україна без Росії не виживе. А другий сказав, що люди не знають як голосувати, бо у першому референдумі їм тяжко було зрозуміти, чого від хин хочуть. Однак усіх їх наші люди в Синсиннаті приймають щиро, як своїх земляків, не критикуючи, не намовляючи до нічого, але теж і не криючися зі своїми поглядами й переконаннями. Треба вірити, що не один із тих ,,неофітів" може застановиться й подумає, як опинитися у якійсь відповідній ситуації. А принаймні не буде мати ,,тих українців" за противників, чи ворогів, бо вони ж приймали їх як своїх братів і наприклад українців Америки залишиться не без впливу.

Можна сказати, що всі вони без виїмку вчаться по-українськи, а зокрема росіяни. Один із них перший раз приїхав як ,,Владімір", а за другим разом він вже ,,Володимир". Це звучить майже як парадокс, але росіяни з управи міста Харкова виявляють більше зрозуміння до потреби незалежности України ніж не один із тих груп, що приїжджають сюди і навіть дають доказ цього ділами. Заступник голови Харківської Обласної Ради, будучи у губернатора стейту Огайо в місті Колумбус у справах виміни між обидвома стейтами в економії та едукації, договорився до того, що губернатор стейту Огайо видав проклямацію про визнання України незалежною державою та обіцяв причинитися до пожвавлення зв'язків з Україною, а зокрема з містом Харків. Знов же посадник Харкова, росіянин, навчився по-українськи й за суґестією

(Закінчення на стор. 3)

59-ий Відділ УНС жертвує на семінарію

Секретар 59 -го Відділу УНС Т. Сливінський передає чека о. І. Терлецькому. Зліва — контролер Б. Романів з дружиною.

Бриджпорт, Конн. (І. Г.). Після успішного пікніку цього літа, Управа 59-го Відділу УНС рішила розділити дохід на декілька добродійних установ та організацій. Користаючи із від'їзду о. Івана Терлецького на довше перебування в Україні, Управа Відділу передала 250 дол. на потреби української семінарії у Львові.

Відновлення церковного життя в Україні ясно показало потребу високо освіченого духовенства. Потреба знання Богословії української духовности та церковної традиції є дуже конечне, якраз тепер, коли українська церква вийшла з підпілля. Відродження церковного життя повинно йти в парі з відродженням державного та політичного життя.

59-ий Відділ УНС має дуже активну Управу під вмілим проводом фінансового секретаря Тараса Сливінського та голови Дмитра Стеця. Управа працює та жертвує для громади та приєднує собі більше прихильників та членів.

Вшанували д-ра У. Скальчука

Під час Українського Фестивалю Менор Джуніор Каледжу д-ра Івана Скальчука, (другий зліва), вшановано особливою грамотою від губернатора Пенсильванії. Це відзначення вручив д-р Ричард Ганусей з Філядельфії (другий справа), уповноважений в українських справах Пенсильванії. Д-р Скальчук одержав відзначення за 14-літнє очолювання та зорганізовання добровольців для помочі під час фестивалю і за довголітню працю співосновника Студійного Осередку Української Культури. Зліва — Христина Їжак з Ворминстер, куратор СОУК, справа — дружина д-ра Ганусея. Спереду — дочка д-ра Скальчука, Божена Мацьоха. Д-р І. Скальчук є колишнім головним контролером Українського Народного Союзу.

АФРИКАНСЬКИЙ національний конґрес, який очолює Нелсон Мандела, проголосив, що є готов до переговорів з урядом президента Ф. де Клерка в справі нової конституці Південно-Африканської Республіки.

Харків...

(Закінчення зі стор. 2)

О. Месс вітає харків'янку, представницю першої групи танцюристів.

д-ра Мельника заявив представникам міста Синсиннаті, що тому, що Україна є незалежна держава, назва міста Харкова по-англійськи має бути Kharkiv а не Kharkov, як це досі доводилося. Наведу ще лист члена Міської Ради, тоді ще члена партії, українця, до О. Месс з листопада 1990 року: „Повернувшись до Харкова, я ще з більшою силою відчув твою відданість справі рідної України, твою палку любов до неї і дійшов до висновку, що я вкрай мало роблю для зміцнення могутности і незалежности нашої республіки на тій ділянці практичної роботи, якою я займався. — Пробач мій лист з помилками, бо, я як ти помітила, є продукт русифікації нашої нації”.

Програма комітетів поріднених міст є корисна для нашої справи. Зустріч з українцями у вільному світі сприяє й прискорює процес усвідомлення на батьківщині. Друга користь — це нагода навчитися нових поступових метод ведення адміністрації, торгівлі та техніки, які практикують ся на Заході й є конечні для будови власного державного управління. Врешті також неоцінено корисною є й поміч матеріяльного характеру, як постачання нових устаткувань, апаратур, інструментів та безліч інших речей, бо потреби є без числа й міри.

Рівночасно виміна представниками інформує та знайомить американців з Україною, як окремішньою одиницею в колі европейських держав.

„Черкаські козаки” концертують

Як повідомляла „Свобода”, до Америки прибув з України ансамбль „Черкаські козаки”, щоб в численних містах Америки і Канади виступити з оригінальними концертами. Слово оригінальними тут цілком оправдане, бо, як запевняє мистецький керівник Микола Шапошник, близько 80 відсотків програми — це власні композиції цього ансамблю. Протягом свого існування вони вже дали близько тисячу концертів, в теперішньому складі існують шість років. Свою програму, яку виконують в супроводі своєї оркестри, вони будують в той спосіб, що перша частина є поважного драматичного настрою, друга бадьорого, а третя жартівливо-веселого.

Почуваючись спадкоємцями козацьких предків, світлих геройських традицій українського козацтва, свідомі своєї національної приналежности та сповнені любови до рідного краю, як також ваги хвилі, вони своїми виступами на Україні стараються розбудити та зміцнити свідомість національної приналежности, де вона приспана і це їх бажання робить їх особливими та різними від інших ансамблів.

Їх початкові виступи в Бостоні та Олбані втішалися великим успіхом, чого найліпшим доказом був факт, що вже в першій пісні заля вставанням з місць дякувала їм та висловила своє признання. З оправданням можна надіятись, що наша публіка відвідає їх концерти та прийме їх щиро, на що вони собі цілком заслуговують.

В. Баран

День Союзянки Округи СУА Ню Джерзі

Осінь — це час зустрічей, засідань, імпрез. Саме День Союзянки для Союзу Українок Америки Округи Ню Джерзі є першою імпрезою, якою починається наша повакаційна активність.

День Союзянки Округи Ню Джерзі відбувся 20-го жовтня 1991 року в церковній залі української католицької церкви Різдва Пресвятої Богородиці при Лівінґстон Аве. в Ню Брансвик. Господарями були 4-ий і 65-ий Відділи. Прикрашена заля в тоні осінніх теплих кольорів: червоній, помаранчевій, жовтій в співзвучності з сонячним осіннім днем впроваджували присутніх в погідний, товариський настрій.

По першому враженню зір присутніх зупинявся на великому портреті Лесі Українки, а на столі були розложені книжки з її творчості.

Другий стіл також привертав нашу увагу — це книжечки з іншою тематикою. Виховна референтка Округи О. Станько завдала собі досить труду, щоб привезти таку кількість прекрасно ілюстрованих діточих книжечок.

Голова Окружної Управи Тетяна Рішко відкрила програму молитвою „Боже, вислухай благання”, привітала присутніх представниць Головної Управи та гостей. Головною точкою програми був реферат, виголошений Тетяною Паславською з нагоди 120-річчя народин Лесі Українки. В ньому вона уміло охопила детально національну, нерозривно пов'язану з тодішнім життям нашого народу, письменницьку діяльність Лесі Українки. Опісля діти виголосили вірші, а саме: Б. Паславський і С. Станько — „Ми є діти”, Л. Ровенко — „Українка”, А. Білощук — „Надія”, Х. Білощук і А. Хромовська — „Конвалії”. Всі вони своїм дитячим відчуттям добре передали зміст віршів.

Член Окружної Управи О. Мельничук по-мистецькому прочитала декілька віршів і славнозвісну поезію„ Контра спем сперо”, в якій з великим відчуттям і майстерністю зуміла відтворити бадьорість духа, невпокореність, сміливу жагу жити фізично тяжко хворої поетеси.

Союзянки 4-го і 65-го Відділів виявили велику гостинність, приготовили смачний буфет, солодке, каву, що завжди підтримує добрий настрій при гутірці в крузі друзів і знайомих. Також відбулася виграша на деякі речі і торт, виконаний В. Старух. Дохід з виграші пішов, як усе, на харитативні цілі.

Відспіванням „Ще не вмерла Україна” закінчено цей приємний день.

Ольга Буртик

В. Бендер помер в Англії

Тридцятого жовтня в Англії після операції помер на атаку серця Віталій Бендер, письменник, журналіст і громадсько-політичний діяч.

Народився він 5-го січня 1923 року в селі Слов'яносербська, яке з 1936 року є частиною Луганської області на Донбасі. Ще перед початком Другої світової війни закінчив десятирічку й був покликаний до війська. Був двічі ранений. Потрапив до німецького полону, з якого вирвався, записавшись до дивізії „Галичина”. Кінець війни застав його в чужій уніформі в англійському полоні. З англійського полону з Італії, як інтернованого вояка Першої Дивізії УНА, привезли його до Англії і в 1949 році звільнили з полону.

За дротами, в Італії, почав Віталій Бендер писати короткі оповідання та нариси до таборових газет. Від 1946 року він видав друком повість „Марко Буджа” (1946 р.), роман в двох томах „Марш молодости”, який присвятив воякам та старшинам дивізії, „Навздогін за ворогом”, „Минулі дні”, „Вечірній гість” — детективно-розважальний твір, книгу нарисів про провінційне українське містечко „Станція Пугаловська” (1983 р.) та свої вояцькі пригоди й переживання в останній війні в книзі „Фронтові дороги” (1987 р.). Окрім того Віталій Бендер написав майже 50 інших оповідань і новель та понад 800 статей, нарисів, сильветок, рецензій, радіоскриптів, фейлетонів та гуморесок, **які переважно друкувалися в газеті „Українські вісті”, що виходила в Новім Ульмі**, а пізніше в Дітройті, та в газетах „Українська думка”, „Свобода”, „Український голос”, „Час”, в журналах „Нові дні”, „Молода Україна”, „Наші позиції”, „Всесвіт”, „Оса”, „Вісті комбатанта” та „Штурм” Статті він підписував своїм прізвищем чи одним з: псевд: В. Дончак, Л. Любава, О. Кей, Вол. Токар, Ст. Петелько, Ол. Райт, П. Р. Бендя та ін. В газеті „Українські вісті” вів рубрики „На наш погляд” та „Прочитане, розказане, побачене, пережите”. Понад 25 років працював в Лондоні в Бі-Бі-Сі як журналіст-перекладач. З 1949 року активний член УРДП, а з 1954 й провідний член партії, яку очолював Іван Багряний. В 1954 році його призначено на головного редактора „Українських вістей” і ті обов'язки він виконував аж до часу одруження в Англії 957 року. Окрім того він допомагав редаґувати неперіодичне видання Цк УРДП — газету „Ми ще повернемося”, як відповідь на заклики до українців зі східних областей України повертатися „на родіну”, та газету російських демократів „Освобожденіє”, що виходила при „Українських вістях”. Віталій Бендер брав активну участь в українському політичному житті. Від 1965 року до 1972 року очолював УРДП в Англії, а з 1960-их років став постійним членом ЦК та Секретаріяту Української Революційно-Демократичної Партії, яка на десятому з'їзді змінила назву на Українську Демократично-Республіканську Партію.

О. К.

З'їзд Українського Музичного Інституту

З'їзд учителів Українського Музичного Інституту Америки відбувся в неділю, 27-го жовтня 1991р., в приміщенні домівки УМІ в Ню Йорку. До президії зборів вибрано Марію Лончину-Лісовську — головою, і Дарію Гординську-Каранович та Таїсу Богданську — секретарками. Пані Богданська відчитала протокол із попередніх зборів, який прийнято без завваг. За пророблену працю Президії УМІ 1990—1991 р. звітували Таїса Богданська, а касовий звіт подав Олег Мацькевич. Тоді слідували звіти поодиноких Відділів: Дітройт, Нюарк, Ню Йорк. Відділ в Клівленді вже не існує, а з Філядельфії ніхто не приїхав. Під час дискусії над звітами Дарія Каранович подала до відома, що в Мінеаполісі є двох учителів музики з України і є доцільним там створити Відділ УМІ. Окрім одного питання до касієра, не було більше запитів. Відтак пані Шав'як з Балтімору, голова Контрольної Комісії, сказала, що касові книги знаходяться в найкращому порядку. Уступаючій президії признано абсолюторію.

Тому, що наступного року буде 40-ва річниця заснування Українського Музичного Інституту, відбулася дискусія, як відзначити цей ювілей. В цій справі пані Богданська запропонувала влаштувати концерт найкращих учнів в Карнеґі Гол восени 1992 року.

Після перекуски, яку підготовили учителі УМІ й Батьківський Кружок Нюйоркського Відділу, були показові лекції фортепіяну. Першу лекцією із учнями першого нижчого року, Браєном і Дженіфер Джінюр, продемонструвала Оля Протиняк, учителька Нюаркського Відділу. Учні перегравали, учителька давала відповідні завваги.

Наступним учнем був Павло Андрушків, якого вчить Дарія Гординська-Каранович і який є на першому середньому році. На кінець грали учні Таїси Богданської, Ярема (другий середній) й Арета (третій середний) Тритяк. Арета також компонує і заграла дві свої композиції.

Присутні мали надзвичайну нагоду зустрінутися із Мирославом Скориком, визначним композитором зі Львова, головою Спілки Композиторів в Україні. Його розповідь про сучасне музичне життя була у формі відповідей на запитання присутніх.

Опісля йшли пропозиції й запити. Ірина Стецура пропонувала звернутися до Гарвардського Дослідчого Центру, щоб створити бібліотеку української клясичної музики. Було запропоновано, щоб пані Каранович награла на відео фортепіянові твори і пояснення композиції свого професора, Василя Барвінського.

Після закриття дискусії вибрано Президію УМІ на шкільний рік 1991—1992: Президент — Дарія Гординська-Каранович; заступник — Рафаїл Венке; секретар — Оля Протиняк; скарбник — Марія Мацькевич; пресова референтка — Таїса Богданська; імпресова референтка — Оксана Харук. Дарія Каранович подякувала за обрання й просила підтримки і співпраці. Вирішено підвищити річну вкладку до 15.00 дол. Проситься всіх учителів її вплачувати якнайскорше.

Марія Лончина-Лісовська

У ДЕСЯТУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого дорогого, незабутнього
МУЖА, БАТЬКА, ДІДА і ПРАДІДА
бл. п.
ТЕОДОРА ДЗЮБІНИ
будуть відправлені
СЛУЖБИ БОЖІ
в неділю, 24-го листопада 1991 р. в церкві св. Михаїла в Гартфорді, Конн., о год. 8:30 ранку
і в суботу, 30-го листопада в церкві св. Михаїла в Ню Гейвені, Конн., о год. 8-ій ранку
Рідних і знайомих просимо згадати покійного у своїх молитвах.
Дружина ОЛЬГА, діти, внуки і правнуки

З глибоким жалем повідомляю приятелів і знайомих, що 5-го листопада 1991 р. відійшов у вічність мій найдорожчий
МУЖ і ДРУГ
бл. п. мґр права
ОРЕСТ ІВАСЄЧКО
ПОХОРОН відбувся 9-го листопада 1991 р. з української католицької церкви свв. Володимира й Ольги на цвинтар св. о. Миколая в Чикаґо, Ілл.
Горем прибита —
дружина ОЛЬГА
У сороковий день відбудеться
ЖАЛІБНА БОГОСЛУЖБА
в соборі свв. Володимира й Ольги
в суботу, 14-го грудня 1991 р. о год. 9-ій рано

Ділимося сумною вісткою, що в п'ятницю, 15-го листопада 1991 р. відійшла у вічність
бл. п.
ЕЛЛА НАГУРСЬКА
нар. 20-го березня 1916 р.
ПАРАСТАС в понеділок, 18-го листопада 1991 р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні П. Яреми в Ню Йорку. Відвідини від год. 2-7-ої веч.
ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ у вівторок, 19-го листопада в цьому ж заведенні, о год. 9-ій ранку Служба Божа о год. 9:30 ранку в церкві св. Юра в Ню Йорку, а опісля на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Ню Джерзі.
Про молитви за спокій душі покійної просять:
Родини: ДЕНИСИК і ПАЦАК
та ближча й дальша родина в Америці й Україні

В Кергонксоні відзначено Листопадові роковини

Кергонксон, Н. Й. (Р. Б.) — Тут у неділю, 3-го листопада, заходом місцевих відділів УККА і УАКРади відбулася святочна академія для відзначення 73-их роковин Листопадового зриву.

Службу Божу і Панахиду за померлих героїв і бл. п. Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького, роковини смерти якого припадають на 1-го листопада, відправили настоятель парафії св. Трійці о. Василь Бучик, який виголосив проповідь про 1-ше Листопада, і о.канонік Еміліян Шараневич, який виголосив проповідь про бл. п. Митрополита Андрея Шептицького і процес його беатифікації.

В Панахиді взяли участь зі своїми прапорами члени місцевої станиці комбатантів і Пласту.

Після відправ у вщерть заповненій церковній залі відбулася святочна академія, яку в заступстві неприсутнього голови УККА відкрив коротким словом, вітаючи присутніх, представник УККА і голова ООЧСУ Микола Вітенко.

Святочне слово виголосив д-р Андрій В. Шуль з Ґлен Спей. У своїй змістовній доповіді він накреслив тодішню міжнародну ситуацію і обставини, серед яких відбувся Листопадовий Чин, вказав на його історичне значення і причини невдачі.

І хоч Перше листопада було трагічним, бо „встоятись не було сили", все ж це була подія всеукраїнського значення і знаменна дата в історії Західньої України, бо тоді Буковина і довго гноблене мадярами Закарпаття виявило свою непохитну волю жити самостійним державницьким життям і делеґували своїх представників у праці Національної Ради Західньо-Української Народної Республіки.

У мистецькій частині програми виступали: хор „Золотий гомін", який під диріґентурою д-ра Олега Волянського виконав: народну пісню „Віє вітер, віє буйний", гарм. Кошиця, і „Вже досить мук, каторг і знущання" (маршова пісня УПА), гарм. Ігоря Соневицького, діти школи українознавства Христина Олексюк і Руслан Вільотник продеклямували вірш „Перший листопад", а Аріянна Лонкевич і Анна Кібала продеклямували вірш „Наш Львів". З черги хор „Золотий гомін" виконав стрілецьку пісню „Ой у лузі червона калина", гарм. Колесси.

Програмою свята проводив голова відділу УАКРади д-р Олег Волянський. В імені організаційного комітету він подякував учасникам академії, зокрема виконавцям програми, і всім, що допомагали у підготові цього свята.

Національним славнем закінчено цю успішну академію.

В. Фокін...

(Закінчення зі стор. 1)

позбавить закону про економічну самостійність і акту про державну незалежність, де сказано, що в Україні верховенство мають тільки закони і конституція України. Президія Всеукраїнського Об'єднання Солідарности Трудівників (ВОСТ) також оприлюднила звернення з приводу рішення парляменту парафувати договір про економічну співдружність. Президія ВОСТ уважає це рішення зрадою народу України, оскільки загрожує втягнути Україну не тільки в економічне, але й у політичне ярмо. Засуджується становище Л. Кравчука, який підтримав це рішення. ВОСТ має намір закликати трудівників до акцій протесту, якщо Верховна Рада України вирішить ратифікувати договір.

До речі, в газеті „Вечірній Київ" надруковані списки осіб, які голосували за парафування договору і проти цього, хто утримався і хто не голосував взагалі. Л. Кравчук виявився у списку тих, хто не голосував взагалі, хоч саме він головував на цій сесії.

Критику з боку проводу Української Республіканської Партії Фокін назвав найбільш об'єктивною і розсудливою, а висновки зроблені лідерами УРП — вірними. У договорі накреслені загальні контури економічної співдружности суверенних держав, пояснив Фокін, а конкретні механізми реалізації договору будуть визначені у 26-ох спеціяльних документах, які щойно опрацьовуються. В обороні свого становища Фокін сказав також, що на момент парафування договору неґативне сальдо України становило 12 біл. дол., тому, якщо б договір не підписали, то вже сьогодні було б півтора мільйона безробітних, а до 15-го грудня їх було б уже 3,5 міл. Якщо ж додати ще й членів їхніх родин, то число бідних і голодних сягнуло б 11 міл. осіб. Крім того, за два-три місяці впало б виробництво нижче 25 відсотків, що призвело б до паралічу і повного економічного краху України.

В. Фокін проте визнав, що договір підписано під натиском Росії і процитував слова віцепрезидента Росії, який сказав: „Ізвольтє, ґоспода, за всьо платіть валютой!"

Тим часом і після парафування договору надходять повідомлення, що Кузбас відмовився доставляти Україні коксівне вугілля, „Ліспромторги" Томська, Красноярська та інших реґіонів Росії і далі зривають доставу дерева. Та ці питання Фокін має намір уреґулювати, бо Україна не доставляє цукру окремо Кузбасові чи Красноярському краєві, а Росії в цілому, отож ці зриви є відлунням минулого, вважає він. Крім того цукру в Україні цього року не вистачає. Якщо ж Україна не отримає коксівного вугілля з Кузбасу, то Україна не зможе доставити Росії рури великого діяметру, яких Україна доставляє Росії близько 5 міл. Це наслідки політики СССР. Договір тільки тоді має сенс, коли обидві сторони суворо дотримуються умов його виконання. А за останні тижні Росія виконує свої обов'язки краще, ніж Україна, сказав Фокін.

„Допомагайте..."

(Закінчення зі стор. 1)

мади у нюджерзькому стейті, але й в допомогу українцям тут і поза океаном.

Уляна Дячук головний предсідник УНСоюзу почала своє слово, що Меланію Мілянович затруднено на працю якраз в той час, коли десятим головним предсідником з черги, як тоді називали „предсідателем ", був Микола Мурашко. В той час майно УНСоюзу виносило 3,5 міл. дол., а членів було 32,000. Сьогодні в цій установі є 65 міл. майна, а в членстві він зріс до 68,000. І як зазначила У. Дячук, від „того часу змінилось багато, лише залишились незміннні цілі цієї установи". Із самого початку основні були такі напрямні цієї організації: організаційно охопити українські маси, провадити освідомлюючу культурно-освітню працю. Ще одним завданням УНСоюзу в самих початках була соціяльна свідомість і опіка, а врешті і організаційна праця, боротьба за людську гідність, за українську людину та праця для рідного краю — України. Особливо ота ціль, щоб допомагати своєму братові — тут і в України — не змінилася". І в цьому труді, в цій праці для України і УНСоюзу, члени цієї установи і її працівники далі спільно трудяться і співпрацюють, стають приятелями на все життя — і цим самі творять одну суцільну родину", — сказала головний предсідник.

А коли повернемось до Меланії, — продовжувала У. Дячук, — то вона, будучи дочкою рекордового секретаря УНСоюзу, вже традиційно стала переємником його праці, вкладаючи не одну цеглину в побудову нашої установи, працюючи активно в кожній її галузі. У Меланії всі дані написати історію Українського Народного Союзу. Про неї можна сміло сказати, що вона патріотка, бо весь час вона працювала для своїх братів-українців, що залишились потойбіч океану і для цих, що у діяспорі". Меланія — унікальна людина, тому й прощання сьогодні для неї — унікальне", — підкреслила У. Дячук. Побажаннями, щоб Меланія і в майбутньому допомагала в праці УНСоюзу і щоб раділа кожним днем заслуженого відпочинку, закінчила У. Дячук свій виступ.

Передаючи кілька фраґментів із життя М. Мілянович, В. Сохан пригадав, що це якраз не хто інший, а вона відкрила йому двері до УНСоюзу. Головний секретар розповів про кропітку працю Меланії у Союзі та для української спільноти, розповів про її відданість і безустанну жвавість і активність. Адже не треба забувати, що вона була не лише членом, але й співосновницею Ліґи Української Молоді Північної Америки, членом УККА, одним із організаторів постановок хору „Гомін України", співачка молодечих хорових ансамблів, церковного хору при церкві свв. Петра і Павла в Джерзі Сиґі, та в праці для тутешньої парафії. У своїй праці для УНС і України втримувала різні зв'язки перекладала масу праць, протоколів на англійську мову. Брала участь у різних гуртках, активна була в праці для Українського Народного Дому в Джерзі Сиґі. Прудка і жвава — готова на кожен поклик, коли потребувала цього наша установа чи українська громада. Залюбки вишивала і писала писанки і навчала як їх писати. В. Сохан, теж із жалем відмітив, що відходить такий його добрий робітник і попрощав М. Мілянич, побажавши їй гарного відпочинку.

А потім ще кілька осіб прощало М. Мілянович: Марта Лиско в імені службовиків УНСоюзу, Марія Савчук, від себе особисто і від імені Союзу Українок Америки, як голова цієї організації, теж, сказавши кілька слів, попрощала її Варка Бачинська. Зібрані підводячи келехи з шампаном співали Меланії грімке многоліттсвіє.

Милим акордом цього прощання був виступ Меланії Мілянович, її подяка всім, і її сердечні, і зворушливі слова, що запам'ятались усі надовго і зворушили своєю щирістю до глибин. Вона сказала, що завидує нам, працівникам", бо сьогодні можете працювати вже для вільної України, бо в Україні прийшло те, на що чекали тут від років, працюючи для неї. Трудіться для неї навіть найскромнішою працею... Історія повторяється. Працюйте для Батька-Союзу, допомагайте Україні скільки ваших сил, скільки ваших спроможностей. Ще раз повторяю, що завидую вам, що ви, якраз сьогодні, у як же змінених обставинах, можете працювати для України".

Ще, щоб не проминути, кілька притаманних рис характеру М. Мілянович. У неї було особливе замилування до подорожування. Вона зголошувалась на прогульки, байдуже чи тут по Америці, чи по Европі. І, звичайно, не відбувала їх самотньо. Вона приєднувалась до товариства, фотографувала пейзажі, навколишню природу чи друзів подорожей. Ще однією невід'ємною рисою її характеру було бажання читати книжки. Коли й виходила, на прохід, як часто в її руках ви бачили книжку. Вона безупинно цікавилася найновішими виданнями, іноді ми говорили про різних авторів чи зміст цих, чи інших творів.